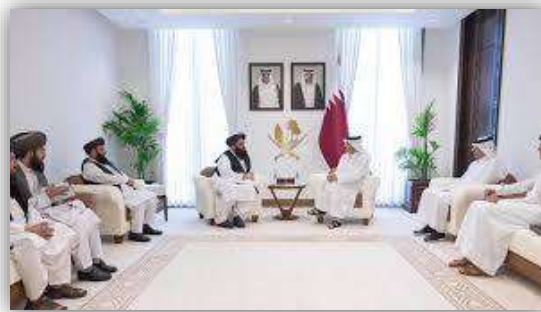

تحليل هفته

شماره: 474

(13 - 18 ثور 1404 هـ ش)

نگاهی به سفر وزیر امور خارجه امارت اسلامی افغانستان به قطر

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می‌خوانید:

- نگاهی به سفر وزیر امور خارجه امارت اسلامی افغانستان به قطر.....3
- اهمیت سیاسی سفر وزیر امور خارجه در شرایط کنونی.....3
- محورهای گفتگو در سفر وزیر خارجه.....4
- حقوق بشر و کمک‌های انسانی.....5
- بعد اقتصادی و تجاری سفر امیرخان متقی به قطر.....5
- پیامدهای بین‌المللی سفر امیرخان متقی به قطر.....6
- نتیجه‌گیری.....7
- پیشنهادات.....7
- منابع.....8

نگاهی به سفر وزیر امور خارجه امارت اسلامی افغانستان به قطر

مقدمه

سفر مولوی امیرخان متقی، سرپرست وزارت امور خارجه امارت اسلامی به قطر، در شرایط تحریم‌های بین‌المللی و انزوای دیپلماتیک این حکومت، از اهمیت خاصی برخوردار است. این سفر که با معافیت ویژه شورای امنیت سازمان ملل (قطعنامه ۱۹۸۸) در فاصله ۲۷ اپریل تا ۴ می ۲۰۲۵ صورت گرفته،^۱ بیانگر تمایل جامعه جهانی برای تعامل با امارت اسلامی، بدون به رسمیت شناختن آن است. با آنکه تعاملات می‌تواند فرصتی برای امارت اسلامی در کاهش انزوای بین‌المللی باشد، اما موانع ساختاری مانند محدودیت‌های آموزشی برای دختران و عدم تشکیل حکومت فراگیر، آنگونه که جامعه جهانی از امارت اسلامی توقع دارند؛ چالش‌های اساسی را در مسیر مشروعیت بین‌المللی باقی می‌گذارند.

از منظر روابط بین‌الملل، این سفر در چارچوب نقش سنتی قطر به عنوان میانجی در امور افغانستان قابل تحلیل است. قطر با میزبانی دفتر سیاسی طالبان از ۲۰۱۲ و برخورداری از روابط استراتژیک با قدرت‌های جهانی، به کانال مهمی برای ارتباط امارت اسلامی با جامعه بین‌المللی تبدیل شده است. این سفر همچنان آزمونی برای سنجش ظرفیت دیپلماتیک امارت اسلامی و میزان انعطاف جامعه جهانی در تعامل با این حکومت محسوب می‌شود، هرچند عدم تغییر در سیاست‌های داخلی امارت اسلامی، دامنه این تعاملات را محدود کرده است.

اهمیت سیاسی سفر وزیر امور خارجه در شرایط کنونی

سفر مولوی امیرخان متقی، سرپرست وزارت امور خارجه، به قطر تحت شرایط خاص و همراه با تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد، از منظر سیاسی و دیپلماتیک اهمیت ویژه‌ای دارد. طوریکه کمیته تحریم‌ها معافیت یک‌هفته‌ای را صادر کرده است تا امیر خان متقی بتواند با مقامات قطری در دوحه دیدار کند. این معافیت که نشان‌دهنده تمایل جامعه جهانی به تعامل محدود با حکومت سرپرست افغانستان بدون تأیید رسمی یا به رسمیت‌شناسی است. چنین اقدامی می‌تواند فرصتی برای حکومت امارت اسلامی باشد تا با نمایش تمایل به همکاری، زمینه را برای کاهش انزوای دیپلماتیک فراهم سازد،

قطر از سال ۲۰۱۲ میزبان دفتر سیاسی امارت اسلامی بوده و نقش کلیدی در مذاکرات بین‌المللی با این تحریک ایفا کرده است. به دلیل روابط استراتژیک این کشور با ایالات متحده، کشورهای عربی و آسیای مرکزی، قطر توانسته به عنوان میانجی بین امارت اسلامی و جامعه جهانی عمل کند.^۲ سفر امیرخان متقی به قطر نیز در این چارچوب قابل تحلیل است. این سفر که در دوران تحریم‌های بین‌المللی علیه امارت اسلامی انجام شد، به قطر اجازه داد تا بار دیگر نقش خود را به عنوان یک بازیگر دیپلماتیک مهم تثبیت کند. بنا

براین با تسهیل گفت‌وگوهای دیپلماتیک، قطر به امارت اسلامی کمک کرد تا شرایط لازم را برای ارتباطات بین‌المللی و گسترش روابط سیاسی خود فراهم کند.

این سفر که در سطح بین‌المللی بیانگر آزمونی برای تعامل جامعه جهانی به خصوص غرب با امارت اسلامی است. می‌تواند به‌عنوان راهی برای آمادگی کشورهای مختلف در جهت مذاکره با امارت اسلامی در خصوص تسریع کمک‌های انسانی به افغانستان تلقی شود. حال آنکه ممکن است تلاش‌های امارت اسلامی در این زمینه به منظور خروج از انزوای بین‌المللی باشد، اما از طرف دیگر، عدم تعهد امارت اسلامی به "تغییرات اجتماعی و سیاسی" به گونه‌ایکه جامعه جهانی توقع دارد، همچنان این تعاملات را محدود می‌کند. تا زمانی که حکومت سرپرست افغانستان نتواند در موارد کلیدی پیشرفت قابل توجهی نشان دهد، جامعه جهانی احتمالاً موضع محتاطانه خود را در قبال امارت اسلامی حفظ خواهد کرد. بنابراین، سفر متقی به قطر، علاوه بر اینکه فرصتی برای امارت اسلامی به منظور تعامل با جامعه جهانی است، آزمونی برای میزان پذیرش بین‌المللی این حکومت نیز محسوب می‌شود.

محورهای گفتگو در سفر وزیر خارجه

در تاریخ ۲۸ اپریل ۲۰۲۵، مولوی امیرخان متقی، سرپرست وزارت امور خارجه امارت اسلامی، با شیخ محمد بن عبدالرحمن بن جاسم آل ثانی، نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه قطر، در دوحه دیدار کرد. در این ملاقات، دو طرف به بررسی وضعیت فعلی افغانستان پرداخته و بر حمایت همه‌جانبه قطر از مردم افغانستان تأکید نمودند. نخست‌وزیر قطر بر تعهد کشورش در تلاش برای تأمین امنیت، ثبات، رفاه و زندگی شرافتمندانه برای تمام اقشار مردم افغانستان تأکید کرد.^۳ این دیدار بیانگر نقش مهم قطر به‌عنوان یک کشور میانجی و حامی مردم افغانستان در شرایط حساس فعلی به حساب می‌آید.

یک روز پس از این دیدار، در تاریخ ۲۹ اپریل ۲۰۲۵، متقی با دکتر محمد بن عبدالعزیز بن صالح الخلیفی، وزیر مشاور در امور خارجه قطر، ملاقات کرد. در این دیدار، دو طرف به بررسی تحولات سیاسی و بشری در افغانستان و راهکارهای حمایت از ثبات و توسعه اقتصادی و انسانی این کشور پرداختند. آن‌ها همچنان درباره تلاش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای ثبات و ارائه کمک‌های مؤثر به مردم افغانستان تبادل نظر کردند.^۴ این گفت‌وگوها نشان‌دهنده تعهد قطر به همکاری با امارت اسلامی برای دستیابی به امنیت و توسعه پایدار است، که در این زمینه نقش قطر را قابل تمجید می‌سازد.

محورهای اصلی مذاکرات امیرخان متقی شامل بررسی وضعیت کنونی افغانستان و چالش‌های پیش‌رو، نقش کشورهای منطقه و جامعه جهانی در حمایت از ثبات افغانستان و تقویت توسعه انسانی و اقتصادی در هماهنگی مشترک بود. هرچند که جزئیات کامل این مذاکرات به طور رسمی منتشر نشده است، اما بیانیه‌های ارائه‌شده نشان می‌دهند که این موضوعات به طور جدی در دستور کار قرار داشتند. این دیدارها

اهمیت همکاری بین‌المللی و منطقه‌ای برای کمک به امارت اسلامی و توسعه پایدار در افغانستان را برجسته می‌سازد. همزمان به این سفر رسانه‌ها گزارش داده اند که قطر در تلاش است تا روند دور چهارم نشست دوحه در مورد افغانستان را در آینده نزدیک تسهیل کند و طبق گزارش‌ها سازمان ملل نیز در حال رأی زنی در باره واگذاری کرسی نمایندگی افغانستان به سهیل شاهین، سفیر امارت اسلامی در قطر، به حیث نماینده افغانستان در این سمت است.

حقوق بشر و کمک‌های انسانی

سفر امیرخان متقی به قطر در شرایط کنونی افغانستان، بُعد انسانی مهمی دارد و به موضوعات حیاتی متمرکز است. افغانستان طی سال‌های اخیر با بحران‌های متعددی مواجه شده است؛ از جمله فقر گسترده‌ای که حدود 12.4 میلیون نفر زیر خط فقر به سر می‌برند.⁵ در جریان این سفر امیرخان متقی با دو وزیر زن قطری مریم بنت علی بن ناصر المسند، وزیر دولت قطر در امور همکاری‌های بین‌المللی و لولوۃ الخاطر، وزیر تحصیلات عالی قطر دیدارهای انجام داده است که محورهای اصلی آن بر همکاری‌های بشر دوستانه علمی و فرهنگی متمرکز بوده است.⁶ قطر به‌عنوان یکی از کشورهای پیشرو در ارائه کمک‌های بشردوستانه به افغانستان، در سال‌های اخیر نقش فعالی ایفا کرده است. در این سفر دو طرف توافق کردند که کارگرانی از افغانستان عازم قطر شود و همچنان قطر برای گسترش همکاری‌ها در بخش‌های فرهنگی، صحتی و ورزشی با افغانستان اعلام آمادگی کرده است.

در ادامه دیدارها با مقامات قطری بر اهمیت ادامه کمک‌های بشر دوستانه تأکید شده است. در این دیدارها، مقامات قطری از تعهد خود برای حمایت از مردم افغانستان و تلاش برای بهبود شرایط انسانی در این کشور خبر داده اند. طوریکه یک ماه پیش رسانه‌ها از فعالیت جمعیت هلال احمر قطر و یک بنیاد خیریه‌ای دیگر این کشور در افغانستان خبر داده بودند.⁷ این تعاملات، علاوه بر تقویت روابط دوطرفه، نشان‌دهنده اهمیت همکاری‌های بین‌المللی در کاهش بحران‌های انسانی افغانستان بوده است. با وجود این تلاش‌ها، چالش‌های متعددی همچنان بر سر راه ارائه کمک‌های بشردوستانه به افغانستان قرار دارد. نبود شفافیت در توزیع کمک‌ها و عدم اطمینان از رسیدن این کمک‌ها به نیازمندان، شبهات زیادی خلق کرده است. همچنان این دیدارها نیز نشان می‌دهند که اگرچه امارت اسلامی به دنبال مشروعیت بین‌المللی است، اما توجه کشورها بیشتر به کمک‌های بشری در افغانستان متمرکز است.

بعد اقتصادی و تجاری سفر امیرخان متقی به قطر

بی‌تردید تحریم‌های بین‌المللی و قطع کمک‌های خارجی باعث کاهش تولید ناخالص داخلی، افزایش نرخ بیکاری و سقوط شدید سطح زندگی مردم افغانستان شده است. اقتصاد افغانستان که پیش‌تر نیز به شدت وابسته به کمک‌های خارجی بود، پس از قطع این حمایت‌ها به یکی از چالش‌برانگیزترین دوران

خود وارد شده است. فقر گسترده و کاهش قدرت خرید مردم، بیانگر وضعیت وخیم‌تر بسیاری از خانواده‌ها و خطر قحطی و ناتوانی در تأمین نیازهای اساسی مردم این کشور است.

در این میان، قطر می‌تواند نقش کلیدی در حمایت اقتصادی افغانستان داشته باشد. این کشور با سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیرساختی و ارائه کمک‌های بشردوستانه، می‌تواند در بهبود وضعیت اقتصادی افغانستان سهم بگیرد. قطر در گذشته همچنان در پروژه‌های بازسازی و توسعه‌ای فعالیت داشته و به عنوان یک شریک تجاری مؤثر برای افغانستان ظاهر شده است. همچنان در سال‌های گذشته نیز مقامات قطری در دیدار با مسئولین امارت اسلامی از ادامه کمک‌های بشری و گسترش همکاری‌های اقتصادی، تجارتی و سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیر بنایی و توسعه‌ای اطمینان داده بودند.⁸ بناء تعهدات مکرر این کشور نشان دهنده علاقه‌مندی آن به روابط اقتصادی با افغانستان است که از حیث بشری اهمیت بالایی دارد.

در سفر اخیر امیرخان متقی به قطر، وی دیدارهای مهمی با مقامات این کشور داشت که در آن بر توسعه روابط اقتصادی و تجاری تأکید شده است. این دیدارها نشان‌دهنده تلاش امارت اسلامی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تقویت همکاری‌های اقتصادی با قطر و دیگر کشورهای منطقه می‌تواند باشد.

با این حال، سیاست‌های امارت اسلامی در خصوص نگرانی‌های بین‌المللی درباره حقوق بشر، بسیاری از کشورها و سرمایه‌گذاران را از همکاری نزدیک با این حکومت باز می‌دارد. همچنان تحریم‌های بین‌المللی و محدودیت‌های مالی بر امارت اسلامی، دسترسی امارت را به سیستم‌های مالی بین‌المللی دشوار کرده است. با این وجود، همکاری با کشورهایی مانند قطر می‌تواند برای افغانستان فرصتی برای خروج از انزوا و تلاش برای رسیدن به توسعه پایدار باشد.

پیامدهای بین‌المللی سفر امیرخان متقی به قطر

سفر امیرخان متقی به قطر در شرایط حساس کنونی، نشان‌دهنده تلاش امارت اسلامی برای خروج از انزوای دیپلماتیک و جلب حمایت‌های بین‌المللی است. در حالی که هیچ کشوری تاکنون حکومت سرپرست امارت اسلامی را به رسمیت نشناخته، این سفر فرصتی برای تعامل با جامعه جهانی و تلاش برای معرفی خود به عنوان یک شریک قابل اعتماد فراهم کرده است. امارت اسلامی به دنبال تثبیت جایگاه خود در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی است تا بتواند حمایت‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بیشتری جلب کند. این اقدام، به رغم چالش‌های موجود گامی مهم در جهت خروج از انزوای دیپلماتیک به حساب می‌آید.

قطر به عنوان یکی از کشورهای کلیدی در روابط بین‌المللی با امارت اسلامی، نقش میانجی مهمی ایفا کرده است. این کشور با ایجاد ارتباط میان امارت اسلامی و کشورهای غربی، از جمله ایالات متحده و اروپا، تلاش کرده تا فضایی برای تعاملات سیاسی و دیپلماتیک فراهم کند. دیدار امیرخان متقی با مقامات بلندپایه قطری نشان‌دهنده همین نقش است. قطر، با بهره‌گیری از جایگاه استراتژیک خود، به امارت اسلامی کمک

خواهد کرد تا زمینه تعاملات بیشتری با سایر کشورها ایجاد کند. این نقش میانجیگری، جایگاه قطر را به عنوان کشوری معتبر و توانمند در تسهیل گفت‌وگوها تثبیت کرده است.

سفر امیرخان متقی به قطر، می‌تواند ابعاد مختلف داشته باشد. یکی اینکه این سفر نشانه‌ای مثبت از تمایل امارت اسلامی به تعامل با جامعه جهانی است. دیگر اینکه سازمان‌های بین‌المللی با معافیت یک هفته‌ای امیرخان متقی به این سفر می‌تواند بیانگر نگرانی‌های حقوق بشری و تعامل امارت اسلامی با کشورها و سازمان‌های جهانی باشد. با این حال، چالش‌های مهمی همچنان در مسیر جلب حمایت‌های بین‌المللی وجود دارد. نبود به رسمیت‌شناسی رسمی توسط جامعه جهانی، محدودیت‌ها، و عدم شفافیت در سیاست‌های داخلی و ساختار حکومتی امارت اسلامی، موانعی جدی در مسیر تعاملات بین‌المللی این گروه ایجاد کرده‌اند. تا زمانی که امارت اسلامی نتواند در این زمینه‌ها پیشرفت ملموسی نشان دهد، تلاش‌های دیپلماتیک، با محدودیت‌های اساسی مواجه خواهد بود.⁹ بنابراین، سفر امیرخان متقی به قطر، علاوه بر اینکه فرصتی برای تعاملات دیپلماتیک فراهم کرده، به طور همزمان چالش‌های بنیادین در روابط بین‌المللی امارت اسلامی را می‌تواند آشکار کند.

نتیجه‌گیری

سفر امیرخان متقی به قطر بازتاب‌دهنده تلاش‌های گسترده امارت اسلامی برای خروج از وضعیت کنونی افغانستان است. این سفر که در شرایط تحریم‌های بین‌المللی و بحران‌های انسانی انجام شد، به موضوعات مهمی در محورهای مختلف مانند تعاملات سیاسی، حمایت‌های اقتصادی و کمک‌های بشردوستانه متمرکز بوده است. امارت اسلامی با دیدار مقامات قطری در زمینه‌های سیاسی و اقتصادی تلاش کرد تا مشروعیت بیشتری در سطح جهانی کسب کند و نقش قطر را به عنوان یک میانجی و شریک استراتژیک تقویت نماید. در این راستا، امارت اسلامی به دنبال تقویت روابط اقتصادی، جلب سرمایه‌گذاری خارجی، و گسترش تعاملات تجاری است؛ هرچند که موانع بزرگی همچنان وجود دارند.

با این حال، در برخی موارد محدودیت‌های جدی در سیاست‌های امارت اسلامی، به‌ویژه در زمینه حقوق زنان و تشکل حکومت فراگیر، مانعی برای دستیابی به اهداف کامل این سفر است. هرچند قطر به عنوان یک کشور مؤثر در ارائه کمک‌های بشردوستانه و حمایت اقتصادی نقش مهمی ایفا کرده است، اما موانع ساختاری و بین‌المللی همچنان پابرجاست. در نهایت، این سفر می‌تواند فرصتی برای امارت اسلامی جهت بازسازی روابط بین‌المللی و تلاش برای توسعه پایدار در افغانستان باشد، اما تحقق این اهداف به تعهد امارت اسلامی در رفع چالش‌های موجود بستگی دارد.

پیشنهادهای

1. **ضرورت است امارت اسلامی با بهره‌گیری از نقش میانجی‌گری قطر و ادامه تعامل با کشورهای اسلامی و غربی برای جلوگیری از انزوا و مشروعیت بین‌المللی دیپلماسی خویش را تقویت نماید.**
2. روابط اقتصادی با قطر و کشورهای خلیج شامل پروژه‌های زیرساختی، معادن و کشاورزی، و ایجاد صندوق سرمایه‌گذاری مشترک همکاری‌های اقتصادی امارت را گسترش می‌دهد.
3. **همچنان امارت اسلامی می‌تواند از نقش قطر در سازمان ملل برای تسهیل کمک‌های بشردوستانه و رفع تحریم‌های مالی استفاده نماید.**
4. خروج از انزوای بین‌المللی با توجه به وضعیت بشری در افغانستان یک نیاز جدی مردم است و امارت اسلامی باید در این زمینه اقدامات جدی و عملی نماید.

منابع

¹. TOLO news: UNSC Grants Travel Exemption for Muttaqi to Visit Qatar, 27 April 2025, link:

https://tolonews.com/node/194093?utm_source=chatgpt.com

3. MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS– STATE OF QATAR: Prime Minister and Minister of Foreign Affairs Meets Acting Foreign Minister in Afghan Caretaker Government, 28 April 2025, link:

https://mofa.gov.qa/en/qatar/latest-articles/latest-news/details/2025/04/28/prime-minister-and-minister-of-foreign-affairs-meets-acting-foreign-minister-in-afghan-caretaker-government?utm_source=chatgpt.com

⁴. MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS– STATE OF QATAR: Minister of State at the Ministry of Foreign Affairs Meets Acting Foreign Minister in Afghan Caretaker Government, 29 April 2025, link:

https://mofa.gov.qa/en/qatar/latest-articles/latest-news/details/2025/04/29/minister-of-state-at-the-ministry-of-foreign-affairs-meets-acting-foreign-minister-in-afghan-caretaker-government?utm_source=chatgpt.com

⁵. TV 1: سازمان ملل متحد: 48 درصد جمعیت افغانستان زیر خط فقر به سر می‌برند، 14 آگست 2024، لینک:

<https://1tvnews.af/11260/>

⁶. سلام و طندار: امیرخان منقی با وزیر دولت قطر د ر امور همکاری‌های جهانی دیدار کرد، 11 ثور 1404، لینک:

https://swn.af/amir-khan-mottaqi-met-with-qatari-minister-of-state-for-international-cooperation-affairs/?utm_source=chatgpt.com

⁸. طلوع نیوز: تلاش وزارت اقتصاد برای تقویت همکاری‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری با قطر، 7 سنبله 1403، لینک:

<https://tolonews.com/fa/business-190447>

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش های دقیق و بی طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنامندی پالیسی ها در افغانستان و منطقه فعالیت می کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrsaf.org

وب سایت: www.csrsaf.org

: +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrsaf.org

info@csrsaf.org